

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmae Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De descriptionibus Virtutis. Cap. III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

ante thronum, ostendendo sedenti in throno deberi honorem, quod coronas recepissent. Rom. 9. Non est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei. Esa. 26. Omnia opera nostra in nobis operatus es Domine. Ro. 7. Velle adiacet mihi: adiacet inquam quasi infirmum: perficere autem bonum non inuenio. 1. Cor. 15. Abundantius illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia Dei mecum. Phil. 2. Deus est enim qui operatur in nobis & velle & perficere. Joã. 15. Sine me nihil potestis facere. ¶ Et notandum quod virtus dicitur à vi, vnde Dominus vocat virtuosos violentos, Matt. 11. Violenti rapiunt illud. Et Luc. 16. loquens de regno caelorum: Omnis enim in illud vim facit. ¶ Virtuosus tripliciter vim facit sibi. Primò ardua aggrediendo, & quæ sunt supra hominem. Secundo aduersa patiundo. Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnũ Dei. Tertio à placitis abstinendo. Gen. 8. Sensus & cogitatio humani cordis in malũ prona sunt ab adolescentia sua. Ideo quasi cum quadã violentia oportet hominẽ ab his, quæ sibi placent, compesci. Quid in Epistolis. Est virtus placitis abstinuisse bonis. Vel dicitur virtus, quasi viri status, siue virilitas. virtus enim est perfecti animi & ad rectas operationes robusti: sicut virilis ætas est corporis robusti & perfecti. ¶ Itẽ notandũ, quod sicut dicit Tullius in li. de Offi. Virtus & honestas nomina diuersa sunt: res autẽ subiecta prorsus eadem. Honestũ verò est quod sua vi ad se nos allicit, & dignitate trahit: vt idẽ Tullius dicit in 1. Rhet. Honestus verò dicitur aliquis eò quod nihil habeat turpitudinis: vt dicit Isido. in lib. Etymologiarũ. Et subdit: Nam quid est honestas, nisi honor perpetuus, & quasi honoris status: Vnde hominibus virtuosis & honestis honor maximè exhibendus est. ¶ Inueniuntur in scripturis multæ descriptiones virtutis: de quibus ad ipsius maiorem declarationem aliquas ponemus, & exponemus.

De descriptionibus Virtutis.

CAP. III.

Virtus sic describitur in lib. de Spiritu & anima. Virtus est habitus mētis bene institutę. Et intellige mentẽ bene institutam, ad similitudinẽ regni, quod bene institutũ est, si recte in eo consulatur, & recte imperetur, & recte obediatur. Sic mens bene instituta est, quum ratio recte cõsultat, volũtas recte imperat, & vires subiectę volũtati recte obediũt. Hanc bonã institutionem virtus in mente facit. Ipsa enim rationẽ illuminat, & voluntatẽ de seruitutẽ vitiorũ ad imperiũ sublimat. Sine virtute mēs pueriliter regitur. Vnde v̄ ei. Eccle. 10. Vt tibi terra, cuius rex puer est. Sine ea regnũ mētis simile est regno Roboã, qui potius acquieuit

quieuit cōsilio iuuentū imprudentiū, quā cōsilio senū. 3. Reg. 21. Sic vbi virt⁹ nō est, derelicto cōsilio rationis, sensibus acquiescitur: vbi virtus non est, quod debuit in homine seruire, imperar, nō sine magna inordinatione. Prou. 19. Nō decet seruū domini principiū. Et eiusdē 30. Per tria mouetur terra: id est, turbatur: & quartū quod nō potest sustinere, per seruum quum regnauerit. Virtus facit in regno mentis partē nobiliore regnare, & tūc beata est anima. Eccl. 19. Beata est terra, cuius rex nobilis est. Ipsa solū iudiciū rationi reddit: ex quo sequitur dissipatio omnis mali. Prou. 20. Rex qui sedet in solio iudiciū, inuitu suo dissipat omne malū. Virtus verā nobilitatem in anima perficit, quam natura inchoauit. De initio nobilitatis, ait Seneca: Quis est generosus? Ad virtutē à natura bene disposit⁹. De perfectione dicit Hic. Sola apud Deū libertas est, nō seruire peccatis: summa apud eū nobilitas, clarere virtutibus. Item virtus sic describitur ab Aug. in lib. de quāitate anime: Virtus est æqualitas quādam vitę vndique consonans rationi. Virtus vitę æqualitatem facit: quia secundum Senecam, animū reddit asperis blandisq; inuictū, neutri se fortunę submittentē, quę nulla vis frangat, quem nec attollat fortuna, nec deprimat. Tullius: Præclara est æqualitas in omni vitā: idem qui semper vultus, eadēmq; frons: vt de Socrate accepimus. Virtus in vtraque fortuna par est: virtutem materia nō mutat, nec peiore facit dura aut difficilis: nec meliorem hilari & læta, vt ait Seneca, virtus per omnia consonat rationi. Vnde Bernardus in epistola ad fratres de monte Dei: Virtus est ad iudiciū rationis vsus liberę voluntatis. Seneca: Humanis virtutibus regula vna est ratio recta. ¶ Virtus etiā sic describitur à Philosopho: Virtus est habitus animi, modo naturę consentaneus rationi. Ad opera virtutum, Primò incitat nos natura. Secundo, ratio. Tertio, gratia. Verbi gratia: Natura incitat vt subuenias proximo indigenti. Idem etiā ratio dicit, quia similis indigētia potest tibi accidere, in qua velles idē tibi fieri. Gratia verò hoc suadet tibi, quia proximus es, Dei imago. Dei filius, vel ad hoc creatus, vt in æterna beatitudine sit tibi socius. De instinctu naturę dicit Tullius: Sunt nobis innata virtutum initia, quę si adulescere liceret & pateremur, nos ad beatitudinem cū diuino munere ipsa natura perduceret. Idē: Nos igniculos natura datos extinguimus. Si quis autē obiciat, q̄ ad opus patientię nō incitatur à natura, quod videtur potius esse cōtra naturā. Respondet Seneca, q̄ materia boni contra naturā est, vt vulnerari, & subiecto igne rabescere, sed bonū nūquam. Seruare

enim animū infatigabile inter ista, quod est opus virtutis, secundū naturā est: quia nullum bonū sine ratione est, ut ipse ait. Sequitur autē ratio naturā. Bernardus: Omnis virtus homini naturalis est. Idē: Virtus quoniam naturæ res est, cum venit in animū, aliquādo nō venit sine labore, sed venit in locū suū, & fideliter sedet, & bene cum ea natura cōuenit. Seneca: Virtus secundum naturā est, vitia verò inimica sunt & infesta. Et secundū Arist. Virtus non est præter naturam. Chryostomus verò in quadam homilia dicit, quod virtus animi est, rectè de Deo sentire, & rectè inter homines agere. ¶ Virtus etiā sic describitur à Philosopho: Virtus est habitus voluntarius in medietate consistens quo ad nos. Medietas ista attenditur inter superfluitatē & indigentiam. Vnde idem Philosophus dicit, quod virtus est medietas duarū malitiarū: huius quidē secundū superfluitatē, huius verò secundum indigentiam. Boëtius: Virtutes medium tenent: si vel ultra vel citra quā oportuerit fiat, à virtute disceditur. Hæc autē medietas in virtutibus cardinalibus inuenitur: in virtutibus verò theologice non videtur posse inueniri. Remigius: Ea quæ sunt purè delectationes animæ, id est, quæ sunt animæ secundum se, nō determinantur secundū superfluum & diminutum, Cant. i. Adolest. entulæ dilexerūt te nimis. Ergo nimietas dilectionis in Deum nō videtur esse superfluum vel vitium. Quo ad nos dicitur esse hæc medietas: quia determinādo hanc medietatem, habendus est respectus ad personā operantis. Alicui enim esset parum quod alij esset nimium, vel econuerso. Aug. in lib. de libero arbitrio sic describit virtutē: Virtus est bona qualitas mētis, quæ rectè viuatur, quæ nemo male vitur, quā Deus in nobis operatur. Virtus dicitur bona eo modo quo albedo dicitur color albus: nō ideo quod albedo colori inhæreat ut accidens, sed color est ipsa albedo: sic est virtus bonitas mētis mentē bonam faciēs. Virtus etiā bona est: quia ducens ad summū bonum. Virtute etiā rectè viuatur: vitā autē rectam intellige, quæ extenditur ad Deū principium, & Deū finem, Deo qui est principium omnium bonorum de omnibus bonis gratias agēdo, iuxta illud i. Thes. 5. In omnibus gratias agite: & gloriā eius in omnibus quærēdo: ad hoc enim creati sumus. Deut. 26. Faciet te Dominus excelsiorē cunctis gentibus quas creauit in laudem & omnem gloriā suam. Esa. 44. In gloriā meam creauit eum i. Corinth. 10. Siue manducatis siue bibitis, siue aliquid aliud agitis, omnia in gloriā Dei facite. Vita eius qui sibi solum vult viuere, tantum quæ sua sunt quærens, & ad gloriā Dei non attendens, non est recta,
imò

imò curua, quum in se reflectatur. Item non est recta quæ declinat quasi in latus per superfluitatem vel indigentiam. Virtutes cardinales obliquitatē, quæ est secundū superfluitatem vel indigentiam, excludunt: Theologica verò curuitatem, quæ est ubi vita reflectitur in vtilitatē proprii subiecti, non ordinata ad finem vltimum. Virtutes ergo cardinales cum theologicis vitam rectam efficiunt. Item quum rectum sit, cuius medium non exit ab extremis: extrema autē vite nostre quum sit Deus principium & Deus finis, vita recta est, quæ sicut est à Deo & ad deū, ita & sub Deo humiliter implēs eius imperiū, sicut ab eo habuit initium, & ab eo expectat præmiū. Vitam verò hic intelligas quatuor partes conseruationis: scilicet cogitationem, affectionem, locutionem, & operationem. Rectitudo verò horum est, quum non discordat à regula legis diuinę, quę nobis indicat diuinam voluntatem. Huic autē rectitudini oppositū est peccatū, prout describit illud Augustinus dicens, Peccatum est dictum, vel factum, vel concupitum contra legem Dei. Per concupitū verò intellige cogitationem & affectionē. Item vita recta est, quum voluntas in nullo dissentit ab eo quod ratio rectē sentit. Voluntas enim rectē viuatur, voluntate peccatur, vt dicit Aug. Ratio recta regula est voluntatis. Bernar. super illud Cant. Recti diligite. Illū verē rectum corde dixerim, qui & rectē in omnibus sentiat, & à recto quod senserit in nullo dissentiat. ¶ Virtute etiā nemo male vitur propriē loquedo. Si quis tamē obiiciat de illo verbo Isidori, Interdū male vsq; virtutes vitia generāt, dicendū est, qd virtus potest esse occasio alicuius mali, sed nunquā actus eius erit abusus: sicut accidit in potētiis naturalibus, quibus homo potest bene vti, vel abuti. Per hoc quod subditur, quā Deus in nobis sine nobis operatur: patet quod hæc descriptio est intelligenda de virtute gratuita, præcedens verò virtus, est habitus voluntarius &c. intelligenda est de virtute cōsuetudinali. Alię verò descriptiones positæ ferē omnes possunt intelligi & de gratuita & de cōsuetudinali. Si quis verò obiiciat de illo verbo Augustini: Qui fecit te sine te, non iustificat te sine te. Vnde videtur qd Deus nō operetur in nobis virtutem sine nobis. Respondendū est, quod Deus iustificat hominem sine homine cooperante, sed non sine homine adoperāte: sicut sol illuminat domū cum aliquis aperit fenestrā, non sine homine adoperāte, tamen sine homine cooperāte: homo enim nō cooperatur soli illuminādo domū. Sic verus sol infundit virtutes nobis preparatis ad earū susceptionem: non tamē cooperamur illi in illa infusione.